

HÍRMONDÓ

Kiadja az önkormányzat

3. évfolyam 9. szám

1996. szeptember

MILLECENTENÁRIUMI ÜNNEPSÉG

Mint eddig minden évben, most is ünnepség keretében emlékeztünk meg az államalapítás évfordulójáról. Az idén ez egyúttal a Honfoglalás 1100. évfordulója is.

A Hymusz eléneklése után **Szegedi Róbert** polgármester beszéde következett, amelyben Magyarország történetét vázolta, külön hangsúlyt fektetve a honfoglalásra és az államalapításra.

Az ünnepség további részében **Varsányi Zsuzsa** a Magyar Rádió szerkesztője volt a műsorvezető. A megemlékezés után **Fodor Tamás** színművész lépett a pódiumra és **Ady Endre**, **Karinthy Frigyes**, **Kölcsey Ferenc** valamint **Vörösmarty Mihály** verseit szavalta a tőle megszokott magas színvonalon.

A versek közötti időkben, **Kincses Margit** zongoraművész Liszt Ferenc Történelmi arcképek c. zeneművének segítségével idézte fel Petőfi Sándort és Eötvös Józsefet. Leányával, **Selmeczi Borbálával** közösen Bartók Béla és Liszt Ferenc műveiből adtak elő. A esaládi muzsikálást **Selmeczi Gábor** ifjú hegedűművész játéka tette teljessé.

A három művész, Bartók és Liszt művei mellett **Selmeczi György** zeneszerző művét is megszólaltatta.

A magas színvonalú műsor óriási sikert aratott a Művelődési Ház nagytermét teljesen megtöltő közönség körében.

A Polgármester úr megnyitója után megtekinthettük a

helyi alkotóművészek kiállítását. A kiállítás anyagát a helyi és a Pilisborosjenőhöz valamilyen módon kötődő alkotók munkái adták.

Birkó János milleneumi emlékeivel, numizmatikai gyűjteményével, **Galambos Ferenc** tengerészeti emlékeivel és rajzaival, **Gulás János** képeivel, **Henneberg Mária** ikonjaival, **Marton Zsolt** festményeivel és rajzaival, **Nemecsek Mihály** szobraival, **Németh Ilona** bábjaival, a néhai **Riegl Sándor** festményeivel, **Sáli Róza** festményeivel, **Wepperi Zoltán** kerámiáival vett részt a kiállításon.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani **Szímeth Mária** képviselőasszonynak, aki rendkívül sok energiát áldozva, a nyári elfoglaltságok ellenére, megszervezte és létrehozta ezt a színvonalas műsort. Köszönjük továbbá minden szereplőnek, szervezőnek és segítőnek áldozatos munkájukat, amivel emlékezetes estét szereztek mindannyiunknak. Bízunk abban, hogy az erőfeszítések nem hiábavalóak, és ezek az események a továbbiakban sem formális ünnepségek lesznek, hanem ajándékokká válnak. A falu művészeitől, a falu lakosainak.

A Honfoglalás 1100. évfordulójára emlékeztető műsort a Szózat közös eléneklése zárta.

A Szerkesztő Bizottság beszámolóját **Papp Ákos** írta.

ÖSSZEFOGLALÓ

az augusztus 20-i
ünnepi beszédből

A magyarság életének azon szakaszát vizsgálta a megemlékezés az előadó, amely a Kárpátok karéjban védett, folyókkal szabdaltságot változatos területének birtokbavételével vette kezdetét. Az első évezredben már a Kr. utáni III. századtól kezdve az évezred végéig tartott az a robbanásszerű népesség expanzió, amelyben sorra ütésként egymást a különböző népek, az ázsiai óriási kiterjedésű területekből kirajzva déli-északi és nyugati irányba. A támadások a római birodalom észak-keleti tartományaként ismert Pannónia és Dácia ellen irányultak. Megjelennek mint területszerzők a gótok, gepidák, germán törzsek. A folyamatosan megújuló támadások miatt a rómaiak visszavonultak dél-délnyugati irányban Kr. után 271-ben. Ezt követően sorra özönlene a Kárpát medencébe a vandálok (germán törzs), gepidák, szarmaták, gótok. A hunok Attila vezetésével 441-től jelennek meg és 452-ben seregével átvonult Pannónián. A hódításának és birodalmának szétbomlásához vezetett Attila 453-ban bekövetkezett halála. Ezt követően megjelennek a germánok és a longobárdok a VI. században. Az 536-tól 568-ig tartó jelenlétüknek az avarok megjelenése vetett véget (ezek türk nyelvű törzsek). Megjelennek folyamatosan a frankok, a bolgárok és szláv törzsek. A Kárpát medencébe már 670 és 680 táján fellelhetők magyar kisebbségi csoportok.

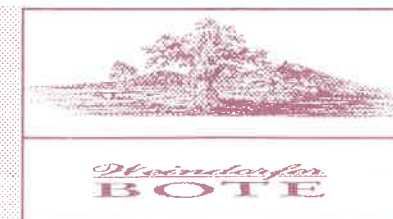
A IX. század második felében egészen bizonyos a magyarok jelenléte a Kárpát medencében (862-ben majd 881-től 894 között több alkalommal megfordultak e tájon elődeink). A magyar törzsek már az V. század óta kapcsolatba kerültek vándor útjuk során a kereszténységgel.

A honfoglalás folyamat volt, 862 óta egészen a Dunántúl és Nyitra vidékének elfoglalásáig, amely 900-ban következett be. Árpád fejedelem 895-lején érkezett a Vereckei hágón át, a jelenlegi hazába. A besenyők váratlan és heves támadása elől menekülésszerűen hagyták hátra állataikat, vagyonukat az Etel-közi szálláshelyen. A honfoglaláshoz igénybe vették az Ojtozi-, Békési-, Bodza-szorosokat is. A bevonuló létszám mintegy 500 ezer fő. A honfoglalást követően a zsákmányszerző hadjáratok, kalandozások ideje következett 970-ig. Taksony fejedelem után Géza kezdett nyitni a behívott hittérítők segítségével nyugat felé. Belátta, hogy a kalandozásokkal tovább megmaradni nem lehet. A nemzet elvérzik, gazdaságilag teljesen lezüllik. Géza idejében kezdtek a Pannonhalmi Apátság létesítését. Belső hatalmi háború indult el 997-ben István ellen. Istvánt 1001. január 1-én királlyá koronázzák II. Szilveszter pápától kapott koronával. István neveltetése révén erőteljesen megindította katolikus egyház alapítását, egyház-megyékezhöz létre.

(Folyt. a köv. oldalon)

A tartalomból:

- Ünnepi beszámolók
- A fogászati ellátásról
- A Kézműves nyári táborról

A tartalomból:

- Képviselő-fánk
- A csatornázásról
- Közérdekű információk

SPORT és BARÁTSÁG

Kiss Bélának a képviselő-testület tagjának, aki csapatunk vezetőjeként utazott velünk.

Reméljük a sport által barátokra is lelhattünk a messzi távolban Steinheimben.

Kézis lányok

PEST MEGYE KÉZILABDA-BAJNOKSÁGA 1996/97.

SZUPER CSOPORT

ŐSZI MÉRKŐZÉSEK:

szeptember 14. Pilisborosjenő - Dunakeszi

felnőtt: 11.30 - ifjúsági: 13.00

szeptember 21. Vecsés - Pilisborosjenő

felnőtt: 15.00 - ifjúsági: 16.30

szeptember 28. Pilisborosjenő - Érd II.

felnőtt: 10.00 - ifjúsági: 11.30

október 5. Inárcs - Pilisborosjenő

ifjúsági: 13.00 - felnött: 15.00

október 12. Pilisborosjenő - Isaszeg

felnőtt: 10.00 - ifjúsági: 11.30

október 19. Kóka K.K. - Pilisborosjenő

felnőtt: 16.00 - ifjúsági: 18.00

október 23. Pilisborosjenő - Nagymaros

felnőtt: 15.00 - ifjúsági: ----

október 26. Albertirsa - Pilisborosjenő

felnőtt: 15.00 - ifjúsági: 16.30.

Hazai pálya:

Budapest III. kerület Gyógyszergyár út 24-26

Kézilabdatornán vettünk részt a minap. Veresegyházával képviseltük hazánkat és nem máshol, mint a saját testvérfalunkban Steinheimben.

Szeptember 31-én került megrendezésre hat csapat részvételével egy női nemzetközi torna. Körmérfőzősen dőlt el a csapatok közti sorrend. Mi két győzelemmel, két döntetlennel és egy vereséggel a harmadik helyet értük el. Számunkra ez egy nívós tornavolt, hiszen felnőttek között versenyeztünk és a csapatok mind magasabb osztályban játszanak. Örömteli az is, hogy a torna gólkirálynője csapatunkból került ki, Szécsi Enikő személyében. Számunkra meglepő és értékes ajándékokkal díjazták eredményüket.

Annak ellenére, hogy az ott töltött idő kevesebb volt, mint amennyit az utazásra fordítottunk, nagyon jól éreztük magunkat. A vendéglátóink rendkívüli szeretettel és barátsággal fogadtak, mindent megtettek, hogy jól érezhessük magunkat. Köszönjük nekik, reméljük, hogy lesz alkalmunk akár többször is ezt a kialakult barátságot tovább mélyíteni. Köszönet jár még azoknak is, akik segítettek, hogy kijuthassunk ebbe a csodálatos német faluba. Így: Szegedi Róbert polgármester úrnak, aki megszervezte nekünk ezt az utat és kiegészítette az általunk készített ajándékcsomagokat. A MEDITOP cégnek, Ács Zoltán úrnak, aki az útiköltségünket fedezte, ami elég jelentős volt. A Veresegyháza Sportegyesületnek, akik önzetlenül felajánlották, hogy velük utazhassunk. Stampf Ferdinándnak volt pilisborosjenői lakosnak, aki Steinheimben él, és megkülönböztetett figyelemmel viseltetett irántunk. És végül, de nem utolsósorban

Számítástechnikai hírek

1996. szeptemberétől az iskolában tanfolyamok indulnak kezdőknek és haladóknak, melyekre szeptember 16-tól 27-ig lehet jelentkezni.

A tanfolyamok programja:

- Windows 95. operációs rendszer használata (megtanulja kezelni a WINDOWS 95 operációs rendszerrel működő számítógépeket) kb. 6 óra
- Microsoft Word 7.0 (korszerű, széles körű szolgáltatásokat nyújtó szövegszerkesztő program, hivatalos levelek, kiadványok stb. készítésére) kb. 12 óra
- Excel 5.0 (elektronikus táblázatkezelő, mely a papíron vezetett nyilvántartás, a ceruza és a számológép egyesített,

modern változata, óriási számítási hatékonysággal rendelkezik, az adatokat mutató táblázatokba rendezi, ill. grafikont rajzol hozzájuk) kb. 10 óra

A tanfolyamokat Selmeczi Tamás, szg. programozó, Vetrő Tünde és Mocsári József, sz.tech. tanárok tartják.

A tanfolyam díja 400 Ft/60 perc/fő.

Mivel 5 gép áll rendelkezésre, legalább 5 fő jelentkezése esetén indul egy tanfolyam. A tanfolyam időtartama a választott tematikától függ.

Aki oktatás nélkül, csak a gépparkot (486 DX, HP LASERJET 5L, WIN. 95 + MIC

OFFICE program csomag) kívánja használni, pl. szakdolgozat gépelésére, nyomtatására, számítástechnikai ismereteinek gyakorlására, 150 Ft/60 perc + nyomtatási költség 15 Ft/lap díjért teheti. Vállaljuk egyszerűbb szórólapok, plakátok, kiadványok tervezését, kivitelezését, ill. sokszorosítását.

A tanfolyamokra jelentkezni, vagy bővebb tájékoztatást kérni a szolgáltatásokról munkaidőben telefonon (26)-336-370, vagy személyesen Mocsári Józsefnél lehet.

Iskolavezetés

A 110 éves Pilisborosjenői Önkéntes Tűzoltóegyesület várja

azokat a 18. évüket betöltött férfiaknak a jelentkezését, akik az önkéntes tűzoltói szolgálatot vállalnák. Kérjük azoknak a jelentkezését is, akik teherautó vezetői engedéllyel rendelkeznek és vállalnák a két tűzoltóautó egyikének vezetését - egyesületi tagként - gyakorlatokon és tűz esetén.

Várjuk azoknak a jelentkezését is egyesületi, vagy támogató tagként akik a tűzoltóautók, a motoros szivattyúk karbantartásában közreműködnének.

Jelentkezni lehet minden héten pénteken délután 5 órától a tűzoltószerháznál és Ifj. Komlós Tibornál a 336-525 telefonon.

A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak és ennek ismeretében dönthetnek az önkéntes tűzoltói szolgálat vállalásáról.

Id. Komlós Tibor
parancsnok

Kucsra László
elnök

A Római Katolikus Egyházközség 1996. szeptember havi hírei:

Imádkozzunk a hátrányos helyzetű népekért.

01-én: Évközi 22. Vasárnap

03-án: Nagy szt. Gergely pápa, egyháztanító

“Az emberek közti megértés a szereteten múlik. Ameddig megvan a szeretet, addig megvan az egyetértés is. Ahol megszűnik a szeretet, kitor a viszály.

Győzd le ellenszenvedet, akkor sokkal könnyebben elviseled a másikat!

Aki rátekin a Temetőre, szűknek érzi az egész teremtett világot. “Videnti Creatorem angusta est omnis creatura.” “NAGY SZT. GERGELY

06-án: Első péntek

07-én: Bold. Kőrösi Márk, Pongrácz István és Grodecz Menyhért vértanúk, 1619.

08-án: Kisboldogasszony (Szűz Mária születése)

Évközi 23. Vasárnap

12-én: Szűz Mária szent neve.

Ma a magyar és a német nyelvterületen a Boldogságos Szűz Mária neve napját tartjuk. Boldog XI. Ince pápa rendelete el annak emlékére, hogy 1083-ban a keresztény seregek megfutamtották a

Bécsot ostromló török hadsereget. Ezután a győzelem után kezdődött Magyarország felszabadítása is a török iga alól.

14-én: A szent kereszt felmagasztalása. Jeruzsálemben évről, évre felmutatták a keresztfát ott őrzött darabját a Szent Sír-bazilika felszentelésének évfordulóján.

15-én: Évközi 24. Vasárnap

21-én: Szent Máté apostol és evangélista.

Máté (Márk Lévinek nevezi) vámos volt Kafarnaumban, Jézus munkahelyéről hívta el. Ő az első evangélium szerzője.

Ereklyéit Salermóban (Dél-Olaszországban) őrzik.

22-én: Évközi 25. Vasárnap

24-én: Szent Gellért püspök és vértanú. Ott volt István halálos ágyánál, amikor az a Szűzanyának ajánlotta az országot.

27-én: Páli szent Vince áldozópap.

29-én: Szent Mihály, Szent Gábor és Szent Ráfáel főangyalok.

Évközi 26. Vasárnap.

30-án: Szent Jeromos áldozópap és egyháztanító.

Legfőbb tevékenysége a Szentírás latinra való fordítása volt.

A biblia hozzátartozik a keresztény műveltséghez. Benne végigjárjuk az isteni

kinyilatkoztatás útját a világ teremtésétől kezdve. Urunk megtestesülése, születése, az utolsó vacsora és az Eucharisztia, az Olajfák hegye és a Kálvária misztériumáig. XXIII. JÁNOS PÁPA

Szeptember!

Fényét jó Anyánk, Mária születése és névnapjától kapja. S aki kicsiszolta nekünk e hónapot ékessé, ragyogóvá, róla emlékezünk:

Szent Gellért.

Velence szülötte, mint bencés szerzetes a Szentföldre indult. S az Adrián dúló vihar felénk terelte útját. Első Királyunknak a hit terjesztésében, nevelésben ő volt jobb keze. Belénk nevelte Szűzanyánk szeretetét, tiszteletét. Ő szoktatta rá népünket, hogy Szűz Máriát Boldogasszonynak, Nagyasszonyunknak nevezzük. Ő vetette meg alapját szent Királyunkkal karöltve, hogy Mária országa lettünk.

Szent Gellért, láthatod, dúl körülöttünk az élet zápora, vihara. Kérd értünk Máriát, hogy ne hagyjon el, hisz Te tanítottad, hogy Ő a mi Boldogasszonyunk!

Über Muttersprache Unterricht in Ungarn bis 1946

Wie wir es schon in Unserer vorheriger Nummer des Weindorfer Boten angedeutet haben, veröffentlichen wir einen Vortrag von Prof. Dr. Dr. Cornelius Mayer mit dem Titel: Remmeszenzen eines in Weindorf bei Budapest geborenen und aufgewachsenen Donauschwaben über den verweigerten Unterricht in der Muttersprache - Die Unterdrückung unserer deutschen Kultur in Ungarn.

Der Vortrag sammelte die Gedanken die der Autor in seinem Leben erfahren und erleben musste. Wie er es ganz eindeutig sagte:

“Ich beklage keineswegs, daß mir das Wissen und die Bildung in der ungarischen Sprache vermittelt wurde, ich beklage aber vehement, daß mir dies zusätzlich in meiner deutschen Muttersprache verweigert wurde.”

Die Gedanken sind auch für Heute noch beherzigenswerte Lehren für die Potentaten des öffentlichen Leben.

Wovon das Herz voll ist, fließt der Mund über. sagt das Sprichwort. Ehe ich beginne, mein Herz im Blick auf mein Thema vor Ihnen auszuschütten, will ich freimütig bekennen, daß ich ein Liebhaber der ungarischen Kultur im umfassenden Sinn dieses Wortes bin. Meine Wohnung legt beredtes Zeugnis davon ab: Ich schmückte sie mit Stickereien aus Kalocsa und Matyó; ich

bewirte meine Gästen aus Herendem Porzellan; ich fülle die Zeiten der Muße nicht selten mit hören der Musik von Béla Bartok, Zoltán Kodály sowie berühmter Zigeuner aus und singe gerne ungarische Volkslieder; ich schätze die ungarische Malerei, besitze sogar einige wertvollere Gemälde und Skulpturen; allem voran aber bin ich stolz auf die noch vorhandenen Kenntnisse der ungarischen Sprache, was mir von Zeit zu Zeit einen ungewöhnlichen literarischen Genuß bereitet. Einen solchen hatte ich wieder vor etwa drei Wochen, als ich Sándor Petöfi's Roman, *A hóhér kötele -Des Henkers Strick*, las.

Und dennoch geriet mein Referat, das Sie von mir zur Feier anläßlich des Gedenkens an die Vertreibung vor 50 Jahren erwarten, zu einer Jeremiade, zu einem Klagelied. Wer klagt, klagt indirekt auch an. Ich klage den ungarischen Staat an, weil er mir in meiner Kindheit und Jugend das verweigert hatte, was mir aufgrund des Völkerrechtes zugestanden hätte, den schulischen Unterricht in meiner Muttersprache. Mit Muttersprache meine ich in diesem Fall nicht den deutschen Dialekt des Ofener und Pilischer Berglandes, sondern das Hochdeutsch, dessen Kenntnis man sich in der Schule aneignen muß, weil sonst der notwendige, die Kultur zugleich vorantreibende Gedankenaustausch unter den Stämmen eines Volkes (zwischen Bayern und Friesen z.B.) nicht funktioniert. Als mich die Machthaber 1946 aus Ungarn auswiesen, fehlte mir die sogenannte Sprachkompetenz, die Fähigkeit mit der Hochsprache in meiner neuen Umgebung souverän umzugehen. Mit

der fehlenden Sprachkompetenz empfand ich das Vaterland meiner Ahnen, in das ich zurückgekehrt bin, als Fremde, deren Kultur ich in Ungarn weithin entfremdet worden bin. Es mag Landsleute gegeben haben und immer noch geben, die dies nicht so empfanden. Viele werden jedoch mehr oder weniger ähnliche Erfahrungen gemacht haben. Ehe ich auf meinen bzw. auf unseren schulischen Unterricht, den wir in unserer Gemeinde Weindorf erhielten, ausführlicher zu sprechen komme, will ich zunächst in einem historischen Überblick und in gebotener Kürze auf die Gesetze eingehen, durch die der ungarische Staat die Ausbildung seiner nichtmagyarischen Bürger regelte. Ich werde sodann kurz bei den sogenannten Dorfpotentaten in unserer Gemeinde der Zwischenkriegszeit verweilen, die aus einem völlig unangebrachten patriotischen Eifer die chauvinistische Schulpolitik der jeweiligen ungarischen Regierung unterstützten und viel zum kulturellen Identitätsverlust unserer deutschsprachigen Gemeinde beitrugen.

Nach dem Urteil der katholischen Bischöfe waren die deutschen Schulen älter und qualitativ auch besser als die ungarischen und die der übrigen Nationalitäten. In dem Artikel *Svábok - Die Schwaben im Katholikus Lexikon - Katholisches Lexikon* Band IV, steht schwarz auf weiß zu lesen: “*A Svábok átlag jobbmódúak, mint a magyarok és valamivel műveltebbek is (a németek közt 9,5%, a magyarok közt 13,7 % az analfabéta) - Die Schwaben sind im Durchschnitt besser*

situiert als die Ungarn und in etwa auch gebildeter (unter den Deutschen beträgt der Anteil der Analphabeten 9,5 %, unter den Ungarn 13,7 %). Allerdings fährt der Artikel vielsagend weiter: "a közép- és főiskolát végzetek tekintetében azonban messze elmaradnak a magyarok mögött, bizonyára főleg azért, mert a nagyobb műveltségű 'svábok' már magyar anyanyelvűnek vallják magukat - bezüglich der Absolventen der Mittel- und der Hochschule allerdings bleiben sie weit hinter den Ungarn zurück, und zwar hauptsächlich deshalb, weil die gebildeteren Schwaben sich bereits zur ungarischen Muttersprache bekenen".

Verständlicherweise verfolgte die Kaiserin Maria Theresia, der die Wiederbesiedlung Ungarns ein eminent wichtiges Anliegen war, eine Schulpolitik, die der Nationalitätenvielfalt Ungarns Rechnung trug. 1777 erließ sie mit dem Dokument *Ratio Educationis - Grundsatz der Erziehung*, einen großangelegten Plan zur Unterrichts- und Erziehungsreform, aus dem hervorging, daß das Schulsystem nicht uniformiert sein dürfe, sondern der Nationalitätenvielfalt Österreich/Ungarns anzupassen sei. Die Nationalitäten eigene Schulen und Schulbücher erhalten, die Lehrkräfte an diesen schulen sollten "nicht nur ihre eigene Muttersprache vollständig beherrschen, sondern darüber hinaus auch in den häufigeren Sprachen des Landes bewandert sein". Kaiser Josef II. rief dann durch seine absolutistische, das Deutschtum allein fördernden Schulpolitik jene Kräfte in Ungarn auf die kulturpolitische Bühne, die die Magyarisierung auf allen Ebenen des öffentlichen Lebens zum strikten Programm erklärte. Kein geringerer als *Graf Stefan Széchenyi* gab 1841 die Losung aus, das Anliegen der Assimilation, die nationale Einverleibung aller Nichtmagyaren, sei eines jeden Magyaren heiligste Pflicht. Der Gesetzesartikel II, § 9 von 1844 bestimmt, "in den Schulen immerhalb der Landesgrenzen soll das Ungarische die Unterrichtssprache sein", nachdem schon zuvor zwischen 1830 und 1840 die Sprache der Gesetzgebung, der Rechtssprechung sowie der Verwaltung das Ungarische geworden ist. Der sogenannte *Ausgleich - kiegyezés* zwischen Österreich und Ungarn brachte 1867 eine gewisse Lockerung in der Nationalitätenpolitik. Das Ungarische wird zwar im Gesetzesartikel XLIV von 1868 zur Staatssprache deklariert, zugleich wird aber der Staat verpflichtet, seinen Bürgern den Muttersprachunterricht zu gewährleisten und an den Universitäten sogar Lehrstühle zugunsten der Nationalitäten zu errichten. In dem im gleichen Jahr verabschiedeten und von *Baron Josef Eötvös* angeregten Gesetzesartikel XXXVIII, § 58 heißt es: "Jeder Schüler soll den Unterricht in seiner Muttersprache erhalten, sofern diese eine Sprache ist". Dies schloß freilich den Unterricht in der Staatssprache (Ungarisch)

nicht aus, weshalb auch alle Lehrer ungarisch können mußten. In den folgenden Jahren trat Ungarisch mehr und mehr in den Mittelpunkt des Unterrichtes auch in den Nationalitätenschulen. 1891 wurde im Gesetzesartikel XV festgelegt, daß auch in den Kindergärten nicht ungarisch sprechender Kinder, Kenntnisse der ungarischen Sprache vermittelt werden müsse. In Weindorf war der Kindergartenunterricht zu meiner Zeit nur ungarisch.

Die Einschränkung des Unterrichtes in der Muttersprache erreichte 1907 mit der *Lex Apponyi* - so hieß der damalige Kultusminister - ihren Höhepunkt. Nach dem Gesetzesartikel XVII ist jeder Lehrer verpflichtet, in der Seele seiner Schüler den Geist der Anhänglichkeit an die ungarische Heimat und das Bewußtsein der Zugehörigkeit zur ungarischen Nation zu entwickeln und zu verstärken. Das Gesetz forderte, daß Kinder nicht ungarischer Muttersprache am Ende der 4. Klasse sich in Wort und Schrift ungarisch ausdrücken können müssen.

Ich will die weiteren Gesetzesinitiativen zur Verbesserung des Deutschunterrichtes in den Schulen während und nach der Räterepublik nicht mehr verfolgen, weil diese für meine Generation in Weindorf kaum zur Geltung kamen. Von Interesse für unsere weiteren Betrachtungen ist allerdings noch die Verordnung des Kultusministers *Kuno Graf Klebelsberg* vom 24. August 1923. Danach sollte es in Ungarn für die Nationalitäten drei Volksschultypen geben. Typ A.: Schulen der jeweiligen Nationalitätensprache mit Ungarisch als Pflichtfach; Typ B.: Schulen gemischter Unterrichtssprache; Typ C.: Ungarisch lehrende Schulen mit der jeweiligen Nationalitätensprache als Pflichtfach. Diesen Schultyp besuchten wir in Weindorf. Im Allgemeinen tendierten die Führer der Nationalitäten auf Umwandlung der Schulen vom Typ C in Typ B oder gar in Typ A. Dieses Ziel verfolgte der für uns Donauschwaben unvergeßliche *Jakob Bleyer*. Zwar wurde der politische Stellung der Nationalitäten durch die Rückgliederung von Gebieten an Ungarn in den Jahren 1938-1941 aufgewertet, was eine Lockerung bei der Handhabung der Schulgesetze in den rein deutschsprachigen Gegenden des Landes wie in der Bácska mit sich brachte, aber in Weindorf nahe der Hauptstadt machte sich davon so gut wie nichts bemerkbar.

Ich komme nun zu dem angekündigten brisanteren Teil meines Referates, der Darstellung des kulturpolitischen Lebens in Weindorf - freilich unter dem verengten Gesichtspunkt meines Themas. Zur Entlastung unserer Vorfahren in der Gemeinde will ich zunächst an das Körnchen Wahrheit erinnern, das nach dem Zusammenbruch des kommunistischen Gesellschaftssystems vom Marxismus übrig geblieben ist. Schon in der Antike faßten einzelne Philosophen die von Karl Marx dan im vergangenen Jahrhundert auch

wissenschaftlich fundiert gennante These von der materiellen Basis aller Kultur und Zivilisation in den Satz zusammen: *Primum uiuere, deinde philosophari* - zuerst gelte es, das Leben (materiell) zu sichern, dann erst könne man sich den Dingen des Geistes, der Wissenschaft und der Kunst widmen. Im Blick auf unser Thema heißt dies... Die Kapitalisierung der Wirtschaft, beginnend im letzten Drittel des 19. Jahrhunderts und fortdauernd bis zur Vertreibung veränderte das Sprachverhalten unserer Vorfahren. Um an den durch die industrielle Revolution bedingten Veränderungen des Lebens - zumal in der unmittelbaren Umgebung der Hauptstadt - mithalten zu können, wurde der Erwerb ungarischer Sprachkenntnisse unerläßlich. "Das Magyarsche", so charakterisiert unser Landsmann *Wendelin Hambuch* die allgemeine Lage der Ungarndeutschen zwischen 1920-1945, *galt schlechthin als die Spracheder Gebildeten, als die staatliche Hochsprache, deren Beherrschung für den sozialen Aufstieg unumgänglich notwendig war*". Dieser wirtschaftliche Druck zum Erlernen des Ungarischen - zahlreiche Familien gaben ihre Kinder in den Dienst in rein ungarische Gegenden - wurde politisch unterstützt durch das großangelegte Assimilationsprogramm der Regierung. Nicht selten machten staatliche Betriebe wie z.B. die Gasfabrik in Ofen die Magyarisierung des deutschen Namens zur Bedingung der Einstellung. Mancher Landsmann wird mit sich gerungen haben, ob er seinen seit Generationen vererbten deutschen Namen, sozusagen das Aushängeschild seiner nationalen Identität, preisgeben solle oder nicht. Aber, der Hunger tut bekanntlich weh. Hinzudem die Weltwirtschaftskrise Ende der zwanziger Jahre, die noch während der dreißiger Jahre wie ein Damoklesschwert über den Nacken der in der Umgebung von Budapest pendelnden donauschwäbischen Fabrikarbeiter hing.

Robert Szegedi

(Fortsetzung folgt in der nächste Bote)

Álláshirdetés!

Az általános iskola 8 órás munkakörbe takarítónót keres Berezés a Kjt. szerint. Jelentkezni lehet a gazdasági vezetőnél lehet, személyesen 9-15 óráig.

Iskolavezetés

Állatorvos

Olvasóink kérésére közöljük a községünkben praktizáló állatorvos telefonszámait:

Dr. Molnár Attila
állatorvos

Lakás telefon:
06-1-214-3058
Rádió telefon:
06-30-521-154

KÉPVISELŐ - FÁNK

(SZÁNTÓ MÁRIA)

Ön a képviselőtestület két hölgytagja közül az egyik. Miért vállalt közéleti szereplést?

Én is úgy gondolom, először arról kellene beszélni, miért indultam a képviselő választáson, és miért lettem képviselő. Az okot még az előző ciklus tevékenységében kell keresni. Ez az ok pedig az volt, hogy az iskola milyen helyzetbe került ez alatt az idő alatt. Tehát én azért szerettem volna a testületbe bekerülni, hogy ilyen dolgok ne történhessenek meg, mert annyira elmérgesedett a helyzet az iskola körül, és annyira elragadtatták magukat a képviselő urak, hogy az iskolát szinte lehetetlen helyzetbe hozták. Én ugyan nem szeretek szerepelni, ezt, akik ismernek, tudják rólam, de kénytelen voltam egy cikket írni az újságba, mert annyira lejárátták az iskolát. Az embereknek azt sugallták, hogy az iskola rossz, nem érdemes ide járni a gyerekeket. Én ezzel nagyon nem értettem egyet. A munka amit vállaltam a testületben, szintén ezt a meggyőződésemet tükrözi. A kulturális bizottság vezetőjeként képviselni szeretnék egyfajta szemléletet. Szerintem ugyanis az iskola munkáját minden erővel támogatni kell és estleges hiányosságait nem ostromozni, hanem megszüntetni a feladatunk. A különváláskor senki nem gondolt a lehetséges nehézségekre, jól dönteni már nemigen lehet, így mostanra már csak a legjobb szándékú segítség maradt az egyetlen kötelességünk. Ez az oka annak, hogy olyan kérdésekben ahol a közös iskola sorsa kerül szóba, én tartózkodom a szavazásnál. Legnagyobb örömmre ez az iskolaellenes magatartás enyhült, és talán kezdik belátni, hogy a legfontosabb feladataink egyike a jövő generáció nevelése. Ebben az évben már az első osztályosok száma huszonnyolc körül mozog, ami a tavalyi évhez képest öröndetes emelkedés. A munkámmal azt szeretném elérni, hogy ha az iskola bármilyen vonatkozásban napirendre kerül, legyen valaki, aki képviseli a gyerekek és a pedagógusok érdekeit. Fontosnak tartom ugyanis azt, hogy a viták hevében és a gondok között képviselőtársaim mindig érezzék a felelősséget is a gyerekek jövőjéért.

Én ugyanis merem állítani, hogy a budapesti iskolák zöme nincs olyan színvonalon, mint a pilisborosjenői iskola. A személyi feltételek átlag feletti, és ami a továbbtanulás mértékét illeti - mert ez tükrözi igazán az eredményességet -, amikor legjobban szapulták az iskolát,

akkor is majdnem százszázalékos volt az arány. Az első helyre a jelentkezők kilencven százalékát felvették, és hallom, hogy azoknak akik elmentek, és Pesten tanultak tovább, milyen nehézségeik voltak. Ez, azt hiszem bizonyítja, hogy nem olyan ez az iskola, amilyennek kikiáltották, érdemes bizalmat és támogatást nyújtani neki.

A másik törekvésem az iskola támogatásán kívül, a testületi ülések hangnemének befolyásolása. Sajnos, az elmúlt idők rossz tapasztalatai nyomán alakult ki bennem az elhatározás, hogy megpróbálom az indulatokat kulturált mederbe szorítani. Úgy érzem, ez eddig sikeres volt, mert szerencsére képviselőtársaim is egyetértettek ezzel a szándékkal. Ugyan néha indulatos vitákat folytatunk, de ez semmiképpen nem olyan, hogy a munkát akadályozná. Ami véleményem szerint a munkát akadályozza, az a szószátyárkodás. Engem például nagyon megvisel, ha van öt napirendi pont és az utolsókkal már azért nem tudunk alaposan foglalkozni, mert egyesek szeretik hallani a saját hangjukat. Ezért azt is hosszasan adják elő, aminek a lényege esetleg egy mondat. A magam munkájában ezért próbálok röviden és a lényegre tükrözően fogalmazni. A kulturális bizottság beszámolóiban és előterjesztéseiben ezért ügyelek arra, hogy tömör és érthető legyen a mondanivaló. Aztán jönnek a hozzászólások, és a szótengerben lassan elvész a lényeg, olyan dolgok is előkerülnek amik nem is odavalók. Ilyenkor hiábavalónak érzem az erőfeszítéseimet. Annak ellenére, hogy a Működési Szabályzatban meghatároztuk az előterjesztések és hozzászólások időtartamát, még mindig úgy érzem könnyebb lenne a munkánk, ha ezt a szándékot mindenki szem előtt tartaná. Az összmunakát illetően még meg szeretném említeni, hogy ha jobban megbecsülnék egymás munkáját, talán hasznosabban tevékenykednénk. Az egyes témák előkészítésénél végzett sok munka és erőfeszítés esetleg megérdemelne a reagálások oldalán is hasonló igényességet. A bizottsági munka lényege éppen az, hogy ott a szakmai oldal körültekintően végigemlizi a lehetőségeket és a testület elé csak a végeredmény kerül. Az iskolát érintő kérdéseknél például az iskola vezetőinek véleménye meghatározó. Ezért tartom fontosnak, hogy ne csak a bizottsági üléseken, hanem a testületi üléseken is a meghívottak között legyenek az

érdekeltek. Mindent együttvéve, mindezek ellenére ennél a testületnél érzem azt, hogy tehetségének megfelelően a legtöbbet próbálja nyújtani és mindenkit a jószándék vezérel. Én még szándékos rosszindulattal nem találkoztam.

A Kulturális Bizottság szervezi azt a pár rendezvényt, amelyik közösségünk kulturális életét próbálja életben tartani. Hogy látja ezt Ön?

Rendezvényeink közül a nemzeti ünnepcinkről való megemlékezéseket tartom nagyon fontosoknak. A múlt tisztelete a jobb, a szebb jövő alapja, záloga. Ha nem becsüljük elődeink áldozatait, eredményeit, saját önbecsülésünkönkről mondunk le. Ha nem adjuk meg az őket megillető tiszteletet a jövő nemzedék életét tesszük szegényebbé, sivárabbá. Ne szégyelljük magyarságunkat, legyünk büszkék emlékeinkre! Örülünk annak, hogy egy - egy alkalommal elénekelhetjük a Himnuszt és a Szózatot.

Nagy örömmre szolgálna, ha még látogatottabbak lennének a megemlékező ünnepségek, hiszen ezek nagyon jó alkalmak arra, hogy önmagunkba nézve felül tudjunk emelkedni a mindennapok nehézségein, és megtisztulva, felemelő érzelmekkel gazdagodva tudjuk megvívni mindennapi harcainkat.

Milyen témák foglalkoztatják még ?

Amit fontosnak tartottam, arról beszélgettünk. Mivel azt mondtam, hogy a rövid és tömör fogalmazás híve vagyok, szeretném ha ez ebben a beszélgetésben is érvényesülne.

Köszönöm a beszélgetést.

M.F.

Álláshirdetés!

Német nemzetiségi, ill. német nyelvet oktató óvodapedagógust keresünk óvodánkba. Főiskolai végzettség szükséges.

Az állás 1996. október 15-én foglalható el. Jelentkezni lehet: Pápai Istvánné óvodavezetőnél naponta de. 9 órától du. 14 óráig.

Pápai Istvánné
óvodavezető